

Aalajangiiffigisassatut siunnersuut, Naalakkersuisut kingusinnerpaamik UPA2018-mi misissuinissamik agguaassissasoq pitsaaqutit ajoqqutillu, Kalaallit Nunaat EU-mut suleqateqaqqilersinnaanissaa pillugu. Misissuineq naqissuseeqataassaaq EU-mut ilaasortaanissamut politikkikkut aningaasaqarnerup kingunissai, siumoortumillu naliliinermut, namminersornerusuni allaffissornikkut periarfissat suliamut pisinnaasaat naammannersut EU-mut ilaasortaanermut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit)

Akissuteqaat

(Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Kalaallit Nunaanni EU-mi suleqatigiinnermi ilaasortanngoqqinnissamik qinnuteqarnerani iluaqutissartaasunik ajoqutissartaasunillu misissuineramik aallartitsinissaq pillugu Justus Hansenimit, Demokraatineersumit, siunnersuummut Naalakkersuisut qujapput.

Siunnersuutigineqarpoq EU-mi ilaasortanngussagaanni politikkikkut-aningaasaqarnikkut sunniutaasussat malittaasussat misissuinermi paasinarsisinneqassasut, tamatumalu saniatigut Namminersorlutik Oqartussani allaffissornikkut isumalluutit maannakkut pigineqartut EU-mi ilaasortanngussagaanni ingerlatsivimmi tamatuminnga aqutsinissamut naammassannersut, nalilersorneqassasoq.

Siunnersuuteqartoq naliliivoq misissueqqissaarnek taamaattoq, ukiumut piffissaq tamaat sulisussanik 3-4-inik ataatsimut katillugu 1,5-2 mio. koruuninik aningasartaqartunik Namminersorlutik Oqartussat missingersuutaanni, nanertuissasoq, kisianni aamma immikkut ilisimasalinnik aammalu qaffasinnerusumik ilinniarfinneersunit immikkut ilisimasalinnit qisuariaatinik akuutitsisoqarsinnaasoq, immaqa angalanerit il.il., taakkua taamatut misissueqqissaarnermut atatillugu Namminersorlutik Oqartussanut allanik aningaasartuuteqartitsinnaallutik. Aningaasat 2 mio. koruuninit taaneqartunit taakkunanga qaffasinnerussasut ilimanarpoq, tamannalu aamma siunnersuuteqartup akuersaarpa.

EU Kalaallit Nunaata suleqatigisartagaasa pingaernerit ilagaat. Aammalu 1985-imi piviusunnigortinneqartumik, Kalaallit Nunaat EU-mit anissasoq inuiaat kalaallit 1982-imi taasigaluartut taamaattoqarpoq. Siunnersuuteqartoq siunnersuummini tunngavilersuutaa 1982-imi innuttaasut taasitinneqarneranni inuiaat kalaallit EF-imut naaggaarsimasut pillugu Naalakkersuisut inussiarnersumik ilanngutissavaat 1972-imi EF-imi ilaalernissaq inuiaat kalaallit akerleralugu taasigaluartut, kisiannilu Danmarkimi danskit amerlanerussuteqangaatsiartunit EF-imi ilaatinneqalermata.

Kalaallit Nunaat EU-mi ilaasortaalernissamik angusaqarniarsarissasoq Naalakkersuisut politikkikkut anguniagarinnigilaat. Kalaallit Nunaat tassaannigilaq naalagaaffik namminersortoq, aammalu Kalaallit Nunaat ilaasortaalernermit ”Kalaallit Nunaattut”

ilaasortaalernaviangilaq, kisianni Danmarkip ilaasortaanerata ataaniilissalluni. Taamaattumik EU-imi politikikkikut qaffasinnerpaani qanoq soqutigisatsinnik malersuisinnaassanersugut killeqartussaavoq, taamatuttaarlu EU-mi qitiusumi oqartussani assigiinngitsuni ”Kalaallit Nunaata” sinnisoqartitsinissaa killeqartussaavoq, tassami nammineertumik sinnisoqartussaasussaanginnatta. Akerlianik suliassa qarfinni arlalinni, assersuutigalugu aalisarnermut suliassa qarfinni aammalu aalisagartassat agguarneqartarneranni aalajangiisinnaatitaaneq EU-mut tunniuttussaassagippat ilimanaateqartorujussuavoq. Tamanna Naalakkersuisut politikikkikut anguniagarinngilaat.

Ullumikkut EU-mut nuannersumik pilersitsiviulluartumillu attaveqarpugut, pingaartumik Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut, Aalisarnermut isumaqatigiissut aqutugalugit aammalu Kalaallit Nunaata nunatut imarpiup akianiittut aammalu nunasiaataasimasutut, OLT-itut inissisimanagera aqutugalugu. Tamatuma EU-mi politikikkikut qaffasinnerpaamik inissisimasunut asseqanngilluinnartumik attaveqarsinnaatippaartigut, tassani Kalaallit Nunaata taamaalilluni aamma inissisimanermit tassani soqutigisani sulissutigisinnaallugit. Oqaatigineqartut Danmarkip ilaasortaanera aqutugalugu EU-mi ilaasortanngussagutta taamatut periarfissaqarnerput ingerlaannarsinnaassanngilaq.

Kisinnili EU-mut tunngatillugu inissisimanerput oqallisigisinnaassanngikkippat tamanna isumaqanngilaq. Taamatut oqallittarnerit aammalu nalilersuisarnerit ilaannikkut qaqqineqartarnerat peqqinnartuavoq, tassami pissutsit allanngorsimasinnaammata. Taamaattoq pisut ilaanni allanngoriartarnerit ima annertutigisimasinnaasarput, taamatut nalilersuinissaq immaqa isumaqarpallaarani, tassami nalilersuinerit tunngaviusut nalorninarujussuussaammata, taamaalillunilu taamaassorinnerit akisoorujussuarmik akilerneqartussat aammalu apequtigineqartunik eqqoriartaarinerit nalaanneqaannassat ilimanaateqartorujussuusaalluni.

Iisimaneqartut ulloq 23. juni tuluit inuiaat amerlanerussuteqartut EU-p qimannissaa taperserlugu taasippat. Kunneqarfik ataatsimoortoq, Tuluit Nunaat, taamaattumik piffissap qanittup iluani aninissamut suliap ingerlanissaa aallartittussaavaa aammalu isumaqatiginnialertussaalluni. EU-mi annertoorujussuarnik allannguuteqartitsinerit Tuluit Nunaata EU-mit aninerata (Brexit) kingunerisussaavaa. Tamatuma saniatigut Brexit Kalaallit Nunaata siunissami EU-mut attaveqarneranut pingaaruteqartussaavoq kiisalu allanngueqataasussaalluni. Qeqertat najugaqarfigineqartut, EU-mut nunatut imarpiup akianiittut aammalu nunasiaataasimasutut inissisimasut, 22-it akornanni qeqertat 9-it Tuluit Nunaata ataaniippat. Qeqertanit najugaqarfigineqartunit 22-iusunit 9-it aqqissuussaannermit aninerat OLT-imi inissisimanermit ullumikkut piusumi allanngortitsinissamut pissutissaqalersitsisinnaavoq.

Tuluit Nunaat aamma ilanngaaseereernermit EU-mut aningaasaqarnikkut tapersiisartut annersaannut ilaavoq. Tamatuma kingunerisaanik EU-mit Tuluit Nunaat anippat, EU-ip karsiani aningaasat agguarneqartussat ikinnerulertussaasut ilimanaateqartorujussuavoq. Taamatuttaarlu aningaasartuutit annikillinassat ilimanarnatik. Assersuutigalugu qimaasut ajornartorsiutaanerat, annertoorujussuarmik aningaasartuuteqarfiususooq, EU-imi Tuluit

Nunaat ilaagaluarpat ilaangikkaluarpalluunniit, suli taamatut annertutigisumik EU-mut aningaasartuutaasussaavoq.

Taamaattumik ukiuni makkunani danskit EU-mi ilasortaaneranni ilaalernermi sunniutaasussat maannakkorpiaq misissorneqassappat, 2018-imi naliliinerimi inerniliissutigineqartutut ukiualuit qaangiuppata pisoqalereersimasussaapput imaluunniit annertoorujussuarnik nalorninartortaqaartussaalluni. Tassami Brexitip malitsigisaanik EU-mi politikkikkut aningaasaqarnikkullu atukkat annertoorujussuarnik allanngortussaasut ilimanaateqartorujussuummat.

Taamaattumik, aammalu aningaasanut inatsimmi aningaasanik isumalluutitut sunniuteqarluartumik atuinissamik pisariaqartitsineq eqqarsaatigalugu, sulinitinni suut aallutissanerivut – ilanngullugu EU-mi suliaqarneq – pillugit aalajangiinitsinni siunnerfeqarluarnissarput pingaaruteqarpoq. Isumalluutitta sunniuteqarluartumik atornissaat pingaaruteqarpoq. Maannakkut periarfissaqarfiusut aammalu EU-mi unammilligassat annertoorujussuit, EU-ip iluani annertunerusunik allannguuteqartitsinnaasut eqqarsaatigalugit, kalaallit danskit EU-mi ilasortaaneranni ilaalissagaluarpata sunniutaasussanik misissuinermit suliaqarnermut isumalluutinik atuinisaaq pitsaasuussasooq Naalakkersuisut isumaqanngillat. Maannakkut imaluunniit ukiut qaninnerusut iluanni. Brexitimi isumaqatiginninniarnert ukiut qaninnerusut iluanni aatsaat naammassineqartussaapput. Ilisimaneqareersutut isumaqatiginninniarnert suliluunniit aallartinngillat. Tamatuma kingorna, kalaallit danskit EU-mi ilasortaaneranni ilaalernissaannik misissueqqissaarnisaaq isumaqassappat, EU-p iluani qisuariarnert sunniutaasullu aamma aatsaat aalajaatsunngoqqaartariaqassapput. Aammalu Kalaallit Nunaat danskit EU-mut ilasortaaneranni ilaalissagaluarpata, Danmarkki isumaqatiginninniarnerni soorunami peqataasariaqassaaq. Kalaallit Nunaat nunatut nammineerluni immikkuulerpat aatsaat Kalaallit Nunaat nammineerluni isumaqatiginninniarnernik ingerlatsisinnaalertussaassaaq.

Taamatut oqaaseqarlutik siunnersuut itigartinneqassasooq Naalakkersuisut inassutigaat.